

Veileder for eldreråd

Oppdatert: september 2023

1	Hva er et eldreråd?.....	3
1.1	Rådgivende medvirkningsorgan i kommune og fylkeskommune.....	3
1.2	Hva innebærer det at eldreråd er regulert i kommuneloven?.....	3
1.3	Hvilke saker jobber et eldreråd med?.....	4
2	Valg av eldreråd.....	6
2.1	Forslag til kandidater.....	6
2.2	Hvem velger eldrerådet?.....	7
2.3	Når velges nytt eldreråd?.....	7
2.4	Hvem kan velges og hvordan skal eldrerådet være sammensatt?.....	7
2.5	Antall medlemmer av eldrerådet.....	8
2.6	Hvordan gjennomføres valget i kommunestyret og fylkestinget?.....	9
2.7	Unntaksregel om felles råd.....	9
2.8	Kommuner med kommunedelsutvalg.....	10
3	Oppstart av et nytt eldreråd.....	10
3.1	De første rådsmøtene.....	10
3.2	Valg av leder og nestleder.....	11
3.3	Hva er oppgavene til lederen av rådet?.....	11
3.4	Opplæring.....	12
3.5	Reglement for eldrerådet.....	12
3.6	Budsjett.....	14
4	Hvordan eldrerådet arbeider.....	14
4.1	Eldrerådet behandler saker i møter.....	14

4.2	Hva kan eldrerådet uttale seg om?	15
4.3	Hvor ofte og hvor skal møter holdes?.....	15
4.4	Åpne møter	16
4.5	Når skal eldrerådet motta saker?.....	17
4.6	Hvordan behandler eldrerådet saker?.....	17
4.7	Hvordan tar eldrerådet avgjørelser?.....	17
4.8	Organisering av arbeidet i eldrerådet.....	18
4.9	Dialog med organisasjoner mv.....	19
4.10	Samarbeid med andre eldreråd og kommunen	19
4.11	Hvordan kan eldrerådsmedlemmer påvirke?.....	20
4.12	Eldrerådet kan gis i oppgave å fordele bevilgninger.....	20
4.13	Hvordan informere lokalsamfunnet om eldrerådet?	20
4.14	Årsmelding.....	21
5	Eldrerådsmedlemmers oppgaver	21
5.1	Hva er din rolle som rådsmedlem?	21
5.2	Rettigheter og plikter.....	21
5.2.1	Møteplikt og forfall.....	22
5.2.2	Plikt til å stemme.....	22
5.2.3	Møtegodtgjørelse.....	22
5.2.4	Reisegodtgjørelse.....	22
5.2.5	Rett til fri fra jobb	22
5.2.6	Inhabilitet.....	22
5.2.7	Fritak i behandling av en sak.....	23
5.2.8	Fritak fra vervet som eldrerådsmedlem	23
5.2.9	Mulighet for å få møte- og talerett.....	23
5.2.10	Taushetsplikt	24

6	Oppgavene til administrasjonen.....	24
6.1	Tilstrekkelig sekretariatshjelp.....	24
6.2	Oppgaver.....	25
6.2.1	Oversikt over saker	25
6.2.2	Møter i eldrerådet.....	26
6.2.3	Føre møtebok.....	26
6.2.4	Kunngjøring av møter	27
6.2.5	Andre oppgaver	27
7	Mer informasjon.....	27
7.1	Nyttige lenker.....	27

1 Hva er et eldreråd?

1.1 Rådgivende medvirkningsorgan i kommune og fylkeskommune

Eldrerådet er et rådgivende medvirkningsorgan i kommuner og fylkeskommuner. Hver kommune og fylkeskommune skal ha eldreråd. Alle saker som gjelder eldre, skal forelegges for rådet. Eldrerådet kan også ta opp saker på eget initiativ.

Formålet med eldrerådet er å bidra til å sikre en bred, åpen og tilgjengelig medvirkning i saker som gjelder eldre.

Det er behov for eldreråd fordi eldre ofte er underrepresenterte i folkevalgte organer. Det er viktig at synspunkter fra eldre blir ivaretatt i kommunale og fylkeskommunale beslutningsprosesser og det er derfor krav om eldreråd i hver kommune og fylkeskommune.

1.2 Hva innebærer det at eldreråd er regulert i kommuneloven?

I kommuneloven som ble vedtatt i 2018 ble det innført en plikt for kommuner og fylkeskommuner til å opprette eldreråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse og

ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom. En rekke av bestemmelsene som gjelder for folkevalgte organer i kommuneloven gjelder for medvirkningsrådene. I 2019 ble det også gitt en forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom (forskrift om medvirkningsordninger).

Samtidig med at kommuneloven og forskriften om medvirkning trådte i kraft høsten 2019, ble lov om eldreråd og lov om råd eller anna representasjonsordning i kommunar og fylkeskommunar for menneske med nedsett funksjonsevne m.m opphevet.

At råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom er tatt inn og forankret i kommuneloven, betyr at alle de tre medvirkningsordningene har lik forankring, noe som bidrar til å forenkle regelverket for medvirkning.

Medlemmene av eldrerådet regnes som folkevalgte etter kommuneloven, på linje med andre som sitter i folkevalgte organer. Medlemmene av rådet har dermed samme rettigheter og plikter som andre folkevalgte. Eldrerådet er definert som *andre kommunale organer* i kommuneloven. Samme regler gjelder for andre kommunale organer som for folkevalgte organer. Det betyr at flere av bestemmelsene i kommuneloven som gjelder for folkevalgte organer også gjelder for eldrerådene.

Denne veilederen vil gi oversikt over det mest sentrale bestemmelsene som gjelder for rådet og for medlemmene av rådet.

[Lov om kommuner og fylkeskommuner \(kommuneloven\) \(Lovdata\)](#)

[Forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom \(forskrift om medvirkningsordninger\) \(Lovdata\)](#)

[§ 5-12.Eldreråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom \(Lovdata\)](#)

[§ 5-2.Andre kommunale organer](#)

1.3 Hvilke saker jobber et eldreråd med?

Eldrerådet er et rådgivende organ for kommunen og fylkeskommunen i alle saker som gjelder eldre. Rådet har rett til å uttale seg i sakene. Rådets rolle er da å gi anbefalinger og innspill, det er opp til kommunen og fylkeskommunen å fatte vedtak i de enkelte saker. Rådets anbefalinger i den konkrete saken skal følge saksdokumentene til det kommunale eller fylkeskommunale organet som avgjør saken endelig. Rådene vil kunne jobbe med en rekke ulike type saker og vil kunne bidra til å belyse sakene og sikre at

perspektivet til eldre blir synliggjort. Som rådgivende organ vil rådernes fokus være mot saker på et overordnet nivå, blant annet budsjett og kommuneplaner. Eldrerådet kan behandle saker innen ulike områder, for eksempel:

- Årsbudsjett og økonomiplaner
- Plansaker, blant annet lokaliseringssaker, byutvikling, nærmiljøutvikling
- Transport og tilgjengelighet
- Boligutbygging og reguleringsaker
- Helse-, pleie og omsorg, herunder folkehelse og forebyggende tiltak
- Kultur, idrett og friluftsliv
- Frivillighetspolitikk
- Tilsynssaker
- Digitalisering
- Medvirkning og eldre som ressurs
- Årsmeldinger og rapporter fra etater innen saksområder som gjelder eldre
- Andre aktuelle saker

Kommunestyret og fylkestinget kan gi elderrådene i oppgave å fordele bevilgninger, det innebærer at rådene kan gis rett til å avgjøre hvordan midler skal bevilges.

Kommunestyret og fylkestinget kan gi medlemmer av rådene møte- og talerett i folkevalgte organer. Rådene skal ikke behandle saker som gjelder avgjørelser overfor enkeltpersoner.

Boks 1.1 Eksempel på saker

Reformen *Leve hele livet – en kvalitetsreform for eldre* Meld.St.15 (2017–2018) legger opp til endringsprosesser med sterk medvirkning fra blant annet eldrerådene.

Det er også etablert et program for et aldersvennlig Norge. Programmet skal utfordre den eldre befolkning til selv å engasjere seg i planlegging av egen alderdom og utforming av sine omgivelser.

Metoden Seniortråkk, som er testet ut i flere kommuner, har vist hvordan eldrerådene selv kan delta aktivt i kartlegging og planlegging av et trygt og aldersvennlig nærmiljø. Eldrerådene kan for eksempel involvere kommunens eldre innbyggere for eksempel i samarbeid med pensjonistforeninger, seniorsenter, frivilligsentraler og frivillige organisasjoner for å vurdere hva som fungerer bra, hva som må endres og hva som mangler for å tilrettelegge et mer aldersvennlig lokalsamfunn. I dette arbeidet vil både ungdomsråd, eldreråd, ideelle og frivillige foreninger og organisasjoner være viktige bidragsytere og samarbeidspartnere. Felles møter mellom eldreråd og barne- og ungdomsråd, kunne for eksempel sette utvikling av gode generasjonsmøteplasser og aktiviteter på agendaen.

2 Valg av eldreråd

2.1 Forslag til kandidater

Prosessen med å få valgt et nytt eldreråd starter tidlig. Kommunen gir informasjon til organisasjoner som representerer eldre om at de har rett til å foreslå medlemmer til rådet. Dette bør gjøres i god tid før valget, slik at organisasjonene får tid til å foreslå aktuelle kandidater til eldrerådet.

Lokalt kan det være en rekke ulike organisasjoner som representerer eldre og ulike typer frivillige organisasjoner og foreninger som driver aktivt arbeid blant eldre. Eksempler på landsomfattende organisasjoner som representerer eldre er Pensjonistforbundet, Senior Norge, Seniornett, Forsvarets seniorforbund og Landslaget for offentlige pensjonister. Det er organisasjoner som representerer eldre som har rett til å foreslå kandidater, men andre kan også sende inn forslag.

Før en organisasjon foreslår en kandidat, bør de ha gitt vedkommende tilstrekkelig med informasjon om hva vervet som rådsmedlem vil innebære og forsikret seg om at vedkommende er motivert for oppgaven. Organisasjonen bør begrunne sine forslag til kandidater med f.eks. kandidatens interessefelt og kompetanse.

Boks 2.1 Eksempel – hvordan nå ut til organisasjoner

For å nå ut til ulike organisasjoner som representerer eldre, satte Bergen kommune inn en annonse i Bergens Tidende. Dermed kunne de nå ut til organisasjoner som kommunen ikke kjente til fra før, slik at også disse organisasjonene fikk informasjon om rett til å foreslå kandidater til eldrerådet.

2.2 Hvem velger eldrerådet?

Kommunestyret og fylkestinget velger eldrerådet. Kommunestyret og fylkestinget beslutter både sammensetningen av rådet og hvor mange medlemmer rådet skal ha.

2.3 Når velges nytt eldreråd?

Valgperioden for eldrerådet er inntil fire år. Nytt eldreråd skal velges hver høst etter at kommunestyre- og fylkestingsvalget er gjennomført. Kommunestyre- og fylkestingsvalget skal holdes i september hvert fjerde år.

Etter at valgoppgjøret i kommunestyret- og fylkestingsvalget er avsluttet, skal det nyvalgte kommunestyret og fylkestinget ha et konstituerende møte. Eldrerådet kan bli valgt på det første møtet, men det er det ikke krav om. Dersom eldrerådet ikke velges på det første møtet til nytt kommunestyre eller fylkesting, utvides funksjonstiden til de sittende rådene. Utvidelsen av funksjonstiden gjelder ikke lenger enn til årsskiftet. Dette betyr at kommunestyret og fylkestinget må ha valgt et nytt råd innen årsskiftet det året det er kommunestyre- og fylkestingsvalg. Det er imidlertid en fordel at eldrerådet velges så tidlig som mulig, slik at det nye rådet kan komme i gang med sitt arbeid.

2.4 Hvem kan velges og hvordan skal eldrerådet være sammensatt?

Eldrerådet bør være bredt sammensatt og bestå av personer med ulik erfaring og bakgrunn. Det er kommunestyret og fylkestinget som skal velge eldrerådet. Det er

dermed kommunestyret og fylkestinget som har ansvaret for å sikre bredden i representasjonen.

Eldrerådet skal representere interessene til eldre i kommunen. Utgangspunktet er dermed at enhver eldre person kan velges til å sitte i rådet. Det er imidlertid noen krav til sammensetningen av rådet. Flertallet av medlemmene i eldrerådet skal på valgtidspunktet ha fylt 60 år. Dette innebærer at også personer under 60 år kan velges, så lenge flertallet av medlemmene i rådet har fylt 60 år. Pårørende til eldre kan dermed også velges til å sitte i eldrerådet.

Dersom eldrerådet skal bestå av inntil tre medlemmer, er det krav om at begge kjønn er representert. Dersom rådet skal bestå av fire medlemmer eller flere, er det krav om at hvert kjønn er representert med minst 40 prosent.

Det er ikke er krav om at en må være folkeregistrert som bosatt i kommunen eller i en av kommunene i fylket, for å kunne velges til å sitte i eldrerådet. For valg av medlemmer til rådene gjelder dermed ikke valgbarhetskravene i kommuneloven.

Flere steder har man gode erfaringer med å ha et kommunestyremedlem med i rådet. En "politikerrepresentant" vil kunne styrke kontakten mellom rådet og kommunestyret og kommunale utvalg. Som medlem av rådet vil denne personen representere eldre i kommunen eller fylket.

Personer som har vært valgt som rådsmedlem tidligere, kan velges til å sitte i rådet på nytt. Det er ingen grense i kommuneloven for hvor mange ganger et medlem kan velges.

Når det foreslås kandidater til rådet, er det en fordel om det også er med en begrunnelse for valget med informasjon om for eksempel alder, yrkeserfaring, interessefelt og annen kompetanse som vedkommende kan bringe inn i rådet.

[§ 5-12.Eldreråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom \(Lovdata\)](#)

[§ 7-6.Valgoppgjør ved forholdsvalg \(Lovdata\)](#)

[§ 7-7.Avtalevalg \(Lovdata\)](#)

2.5 Antall medlemmer av eldrerådet

Kommunestyret og fylkesting bestemmer hvor mange medlemmer eldrerådet skal. Rådet må ha tilstrekkelig antall medlemmer til at eldrerådet kan utføre sine oppgaver som rådgivende organ.

2.6 Hvordan gjennomføres valget i kommunestyret og fylkestinget?

Kommunestyret i kommunen og fylkestinget i fylket velger eldrerådet. Kommunestyret og fylkestinget tar utgangspunkt i de personene som er foreslått, men kan også velge andre personer til rådet.

Valget av medlemmene til rådet gjennomføres etter reglene i kommuneloven. Det nye rådet trer i funksjon så snart det er valgt.

[§ 5-12.Eldreråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom \(Lovdata\)](#)

[§ 7-1.Konstituerende møte i kommunestyret og fylkestinget \(Lovdata\)](#)

Boks 2.2 Nærmere om valg av medlemmer til rådet

Kommunestyret og fylkestinget kan enstemmig beslutte at valget av medlemmer til eldrerådet skal gjennomføres ved avtalevalg. Valget gjennomføres da ved at en innstilling legges frem for kommunestyret og fylkestinget. Innstillingen inneholder forslag til medlemmer og varamedlemmer til eldrerådet. For at rådet skal velges på denne måten, må innstillingen vedtas enstemmig av kommunestyret og fylkestinget. Dersom et medlem av kommunestyre eller fylkestinget krever det, skal medlemmene til eldrerådet velges ved forholdsvalg i stedet. Valg av medlemmer til rådet gjennomføres da på grunnlag av lister med forslag til kandidater.

[§ 7-4.Forholdsvalg, avtalevalg eller flertallsvalg](#)

[§ 7-5.Listeforslag ved forholdsvalg](#)

[§ 7-7.Avtalevalg](#)

2.7 Unntaksregel om felles råd

Hovedregelen er at det skal opprettes separate råd for eldre og råd for personer med funksjonsnedsettelse i alle kommuner og fylkeskommuner. Det følger av forskriften om medvirkningsordninger at kommunen eller fylkeskommunen kan opprette ett felles råd

for eldre og personer med funksjonsnedsettelse dersom det ut i fra lokale forhold er nødvendig.

Muligheten for felles råd er en unntaksregel for de tilfeller hvor det er nødvendig med felles råd, fordi det er vanskelig å etablere separate råd ut fra lokale forhold. For eksempel i mindre kommuner kan det være vanskelig å finne tilstrekkelig antall medlemmer til å opprette to separate råd. Eldre og personer med funksjonsnedsettelser har ikke alltid sammenfallende interesser og saksfeltet for felles råd kan bli stort. Hovedregelen er derfor separate råd. Organisasjoner for eldre og organisasjoner for personer med funksjonsnedsettelse og etablerte råd for eldre og for personer med funksjonsnedsettelse i kommunen eller fylket, skal høres før kommunestyret eller fylkestinget avgjør om det skal opprettes ett felles råd. Felles råd kan kun opprettes dersom det ut i fra lokale forhold er nødvendig.

[§ 4.Felles råd for eldre og personer med funksjonsnedsettelse \(Lovdata\)](#)

2.8 Kommuner med kommunedelsutvalg

Hvis kommunene har overført oppgavene som gjelder eldre til et kommunedelsutvalg, kan det etableres et eldreråd i alle kommunedelene. Kommunedelsutvalget ivaretar da kommunestyrets rettigheter og plikter overfor rådene. Hvis oppgavene er overført til et kommunedelsutvalg, kan det også velges et sentralt eldreråd. Dersom kommunen har overført oppgavene som gjelder eldre til et kommunedelsutvalg, men ikke opprettet et eget eldreråd for kommunedelen, er det eldrerådet for kommunen som skal forelegges saker som behandles i kommunedelsutvalget. I større kommuner vil det være en klar fordel med eldreråd i hver kommunedel og et sentralt eldreråd.

[§ 3.Sammensetning og organisering \(Lovdata\)](#)

3 Oppstart av et nytt eldreråd

3.1 De første rådsmøtene

På det første møtet kan rådsmedlemmene få informasjon om eldrerådets oppgaver og funksjon. Eldrerådet kan også gis en oversikt over hvordan kommunen eller fylkeskommunen er organisert.

Eldrerådet bør på første møte velge leder og nestleder. Rådet kan også avklare spørsmål knyttet til organisering, det kan f.eks. fastsettes en møteplan for de første månedene.

Etter at eldrerådet har arbeidet noe tid og har fått en tilstrekkelig god oversikt over eldres situasjon i kommunen eller fylkeskommunen, kan rådet velge å drøfte hvilke

saker det bør konsentrere seg om. På grunnlag av en slik drøfting kan rådet utarbeide en arbeidsplan for resten av valgperioden. Rådet kan f.eks. velge ut større og overgripende saker.

For at eldrerådet skal få bedre kjennskap til tilbudet til eldre i kommunen eller fylket, kan eldrerådet planlegge besøk til ulike tjenestesteder i kommunen eller fylkeskommunen, eller invitere representanter for lokale organisasjoner etc. for å få deres synspunkter.

3.2 Valg av leder og nestleder

Det er eldrerådet selv som velger leder og nestleder for rådet. Både leder og nestleder skal velges blant medlemmene i rådet.

Valget skal gjennomføres som flertallsvalg. Det er den personen som har fått mer enn halvparten av de avgitte stemmene som velges. Hvis ingen får mer enn halvparten av stemmene, holdes en ny avstemning. Den som får flest stemmer ved den nye avstemningen, blir valgt. Hvis to eller flere kandidater får like mange stemmer, avgjøres valget ved loddtrekning. For å velge nestleder holdes det et nytt flertallsvalg etter samme regler som for valg av leder. Flertallsvalg gjennomføres ved å vise stemmetegn, og det er ikke anledning til skriftlig avstemning. Det er fordi valget skal være åpent og synlig.

[§ 3.Sammensetning og organisering \(Lovdata\)](#)

[§ 7-4.Forholdsvalg, avtalevalg eller flertallsvalg \(Lovdata\)](#)

[§ 7-8.Flertallsvalg \(Lovdata\)](#)

3.3 Hva er oppgavene til lederen av rådet?

Lederen av eldrerådet skal sette opp en saksliste for hvert møte. Innkallingen til møtet skal inneholde sakslisten. Lederen kan få hjelp av sekretariatshjelpen til rådet til å sette opp en saksliste.

Møtene i rådet skal ledes av leder eller nestleder. Dersom verken leder eller nestleder deltar på møtet, velger rådet en møteleder ved flertallsvalg. Alle medlemmene i rådet kan stille spørsmål til lederen, også om saker som ikke står på sakslisten.

Lederen kan kalle inn til møter i rådet, dersom lederen mener det er nødvendig.

Lederen kan bestemme å behandle en sak skriftlig eller i hastefjernmøte hvis det er nødvendig for å få avgjort en sak før neste møte, og det enten ikke er tid til å holde et ekstraordinært møte, eller saken ikke er så viktig at et ekstraordinært møte anses som nødvendig.

[§ 11-3. Innkalling og saksliste \(Lovdata\)](#)

[§ 11-2. Møte \(Lovdata\)](#)

[§ 11-8. Hastesaker \(Lovdata\)](#)

3.4 Opplæring

Eldrerådet bør få informasjon og opplæring, slik at medlemmene blir i stand til å ivareta oppgaven som rådsmedlem. Rådet kan få informasjon om kommunens organisering og forholdet mellom folkevalgte organer og administrasjonen, eldrerådets oppgaver og samarbeid med ulike deler av kommunen. I tillegg kan rådet også få informasjon om aktuelle forhold i kommunen som har betydning for de eldre, herunder sentrale lover og bestemmelser som gjelder eldre.

Kommuneloven og forskriften om medvirkningsordningsordninger inneholder ikke bestemmelser som gir rådet rett til en bestemt opplæring. Hvilken opplæring rådet skal få, avgjøres dermed i den enkelte kommune. Rådet kan for eksempel få tilbud om delta i folkevalgtopplæring i kommunene som arrangeres av KS. Folkevalgtopplæringen gir blant annet innblikk i det politiske oppdraget, sammensetning av kommunale og fylkeskommunale organer, forholdet mellom folkevalgte og administrasjonen, og kommunale og fylkeskommunale styringsinstrumenter.

3.5 Reglement for eldrerådet

Kommunestyret og fylkestinget skal fastsette et reglement for råd for eldre. Reglementet skal fastsette organets virkeområde og eventuelle vedtaksmyndighet, tidsperioden som organet er opprettet for og eventuelle andre sentrale bestemmelser om organets virksomhet. Kommunestyret og fylkestinget kan også fastsette nærmere regler om saksbehandlingen i rådet i et reglement.

[§ 5-13. Reglement for folkevalgte organer \(Lovdata\)](#)

[§ 11-12. Reglement for saksbehandling \(Lovdata\)](#)

Eksempler på hva et reglement for eldreråd kan inneholde:

- I. Navn på rådet, samt eventuell forkortelse
- II. Formål – f.eks.: Rådet skal bidra til at eldre blir sikret bred, åpen og tilgjengelig medvirkning i alle saker som gjelder dem. Rådet tar ikke opp saker som gjelder enkeltpersoner, men saker av prinsipiell karakter som berører eldre som gruppe. Rådet kan ta opp saker på eget initiativ.
- III. Valg og sammensetning
 - i. Hvordan skal rådets medlemmer velges? Det er kommunestyret/fylkestinget som formelt vedtar sammensetningen av rådet (forskrift om medvirkningsordninger § 3).
 - ii. Antall medlemmer og varamedlemmer. Det er kommunestyret/fylkestinget som fastsetter hvor mange medlemmer og varamedlemmer rådet skal ha (forskrift om medvirkningsordninger § 3).
 - iii. Virkeperiode (inntil fire år – kommuneloven § 5-12)
 - iv. Alderssammensetning: Rådet skal så langt det er mulig ha en bred alderssammensetning blant medlemmene
- IV. Hva slags oppgaver skal rådet ha? (forskrift om medvirkningsordninger § 2)
 - i. Skal rådet ha møte- og talerett i folkevalgte organer?
 - ii. Skal rådet delegeres myndighet til å bevilge midler?
- V. Økonomi og administrasjon
 - i. Skal rådet ha et eget budsjett?
 - ii. Omfanget og innholdet av sekretariatshjelp og opplæring
- VI. Saksbehandling og rutiner
 - i. Bestemmelse om det skal utarbeides sakslister til rådsmøtene (kommuneloven § 11-3)
 - ii. Bestemmelse om det skal føres møtebok for møtene (kommuneloven § 11-4)
 - iii. Rutiner som sikrer at rådene mottar sakene på et så tidlig tidspunkt i saksbehandlingen, at uttalelsene fra rådene har mulighet til å påvirke utfallet av saken (forskrift om medvirkningsordninger § 2)
 - iv. Rådene har rett til å uttale seg før kommunestyret og fylkestinget setter ned et sekretariat, fastsetter saksbehandlingsreglene og vedtar budsjett for dem. Rådet skal hvert år utarbeide en årsmelding som skal legges frem for kommunestyret eller

fylkestinget, som blant annet kan gi oversikt over hvilke saker rådet har arbeidet med det siste året.

VII. Annet

[§ 3.Sammensetning og organisering](#)

[§ 5-12.Eldreråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom](#)

[§ 2.Oppgaver](#)

[§ 11-3.Innkalling og saksliste](#)

[§ 11-4.Møtebok](#)

3.6 Budsjett

Forskrift om medvirkningsordninger forutsetter at kommunestyret eller fylkestinget bevilger nødvendige midler til drift av eldrerådet. Kommunen eller fylkeskommunen kan velge å vedta et eget budsjett for rådet, slik at rådet kan planlegge virksomheten sin for det kommende året.

Eldrerådet har rett til å uttale seg før kommunestyret eller fylkestinget vedtar budsjett for rådet.

4 Hvordan eldrerådet arbeider

4.1 Eldrerådet behandler saker i møter

Eldrerådet skal behandle saker og treffe vedtak i møter. Når rådet skal behandle saker, så må dermed dette gjøres i et rådsmøte. Rådet kan ikke behandle saker ved at lederen ringer rundt til resten av medlemmene for å innhente deres synspunkter.

Det er lederen for rådet som setter opp saksliste for hvert enkelt møte. Innkalling til møtet skal sendes til medlemmene med rimelig varsel. Kravet om at innkallingen må være sendt med rimelig varsel betyr at innkallingen skal sendes så tidlig at medlemmene kan innrette seg etter dette tidspunktet eller sørge for at varamedlemmene blir varslet tidsnok til å møte. Medlemmene må bli varslet om møtetidspunktet så tidlig at de får tid til å sette seg inn i sakene før møtet.

[§ 11-2.Møte \(Lovdata\)](#)

[§ 11-3.Innkalling og saksliste \(Lovdata\)](#)

4.2 Hva kan eldrerådet uttale seg om?

Eldrerådet kan uttale seg om alle saker som gjelder eldre. Rådet skal få forelagt alle saker i kommunen eller fylkeskommunen som gjelder eldre. Rådet kan også ta opp saker på eget initiativ.

Kommunestyret og fylkestinget skal etablere rutiner som sikrer at eldrerådet mottar sakene på et så tidlig tidspunkt i saksbehandlingen, at uttalelsene fra rådene har mulighet til å påvirke utfallet av saken. Uttalelsene til rådet skal følge saksdokumentene til det kommunale eller fylkeskommunale organet som avgjør saken endelig.

Eldrerådet har rett til å uttale seg før kommunestyret og fylkestinget setter ned et sekretariat, fastsetter saksbehandlingsreglene og vedtar budsjett for dem. Rådet skal hvert år utarbeide en årsmelding som skal legges frem for kommunestyret eller fylkestinget, som blant annet kan gi oversikt over hvilke saker rådet har arbeidet med det siste året.

Boks 4.1 Involvering etter plan- og bygningsloven

Kommunen har etter plan- og bygningsloven et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte. Det er et særlige ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra bl.a. eldre. Medvirkningen skal skje blant annet gjennom råd og uttalelser.

[Veilederen for medvirkning i planlegging omtaler prinsipper og har gode eksempler for hvordan medvirkning i kommunale og regionale planprosesser kan skje.](#)

4.3 Hvor ofte og hvor skal møter holdes?

Eldrerådet kan ut ifra antall saker vurdere hvor ofte det er behov for møter. Rådet kan f.eks. velge å sette opp en møteplan for året slik at tidspunktet for møtet kan settes god tid i forveien.

Rådet skal ha møte hvis ett av vilkårene under er oppfylt:

- rådet selv, kommunestyret eller fylkestinget vedtar det.
- rådets leder mener det er nødvendig.
- minst 1/3 av medlemmene krever det.

Det er vanlig at møtene holdes i kommunens lokaler. Siden møtene skal være åpne, må møtene holdes et sted hvor andre som ønsker å overvære møtene har mulighet til å komme.

[§ 11-2.Møte](#)

4.4 Åpne møter

Møtene til eldrerådet skal være åpne, det betyr at enhver kan være tilstede på møtene. Møteoffentlighet gjør det enklere for f.eks. innbyggerne i kommunen eller media å få oversikt over og følge med på hvilke saker rådet behandler. Personer som kommer for å være til stede på møtet, har ikke rett til å ta ordet i møtet eller forstyrre møtet på noen måte. Siden møtene skal være åpne, skal møtet kunngjøres på en hensiktsmessig måte. Det må dermed legges ut informasjon om hvor og når møtet skal være, f.eks. på kommunens nettside. Sakslisten til møtet og andre dokumenter som ikke er unntatt offentlighet, skal også være tilgjengelige for enhver.

I noen unntakstilfeller skal møtet lukkes, f.eks. dersom rådet skal behandle en sak som inneholder opplysninger underlagt taushetsplikt. I andre unntakstilfeller kan rådet velge å lukke møtet, f.eks. dersom hensynet til personvern tilsier at møtet bør lukkes. At møtet lukkes betyr at andre personer, ikke får adgang til å være til stedet i møtet. Rådet eller lederen kan bestemme at debatt i rådet for å avgjøre om et møte skal lukkes eller ikke, skal holdes i et lukket møte. Avstemning om møtet skal lukkes, skal holdes i et åpent møte.

Hvis noen ber om det, og hvis det ikke virker forstyrrende på gjennomføringen av møtet, skal møtelederen gi tillatelse til at det kan gjøres opptak av eller overføring lyd eller bilde fra åpne møter.

[§ 11-3.Innkalling og saksliste \(Lovdata\)](#)

[§ 11-5.Møteoffentlighet \(Lovdata\)](#)

[§ 11-6.Lyd- og bildeopptak \(Lovdata\)](#)

4.5 Når skal eldrerådet motta saker?

Eldrerådet har rett til å uttale seg i alle saker som gjelder eldre. Slike saker skal kommunestyret, fylkestinget eller andre folkevalgte organer forelegge for rådene. Det er krav til at kommunestyret skal etablere rutiner som sikrer at rådene mottar sakene på et så tidlig tidspunkt i saksbehandlingen, at uttalelsene fra rådene har mulighet til å påvirke utfallet av saken.

Dersom eldrerådet bestemmer seg for å komme med en uttalelse til en sak, er det krav til at uttalelsen skal følge saksdokumentene til det kommunale eller fylkeskommunale organet som avgjør saken endelig.

Kommunestyret, fylkestinget, eller et kommunalt organ kan gi en tilbakemelding til rådet om resultatet av saksbehandlingen. Det vil bidra til å styrke dialogen og kontakten mellom rådet og kommunen eller fylkeskommunen, og kan være særlig viktig i større og prinsipielt viktige saker. Dette er imidlertid ikke krav om dette i kommuneloven.

[§ 2.Oppgaver \(Lovdata\)](#)

4.6 Hvordan behandler eldrerådet saker?

Lederen har ansvar for å sette opp en saksliste for hvert enkelt møte. Leder og sekretær kan samarbeide om å utforme saksdokumenter. Sekretær sender saksdokumentene til rådets medlemmer i god tid før møtet finner sted. En sak skal settes på sakslisten hvis minst 1/3 av organets medlemmer krever det.

På møtet går eldrerådet gjennom sakene på sakslisten for møtet. Rådet diskuterer sakene og kan prøve å bli enig om en felles uttalelse. Alle medlemmer kan stille spørsmål til lederen, også om saker som ikke står på sakslisten.

4.7 Hvordan tar eldrerådet avgjørelser?

For at et eldreråd skal kunne treffe et vedtak, må minst halvparten av medlemmene ha vært til stede mens saken diskuteres i rådet og avgitt stemme i den aktuelle saken. At rådet treffer et vedtak, betyr at rådet tar en avgjørelse f.eks. at rådet bestemmer hvilke innspill rådet skal ha til en sak som skal behandles i kommunestyret.

Medlemmer i rådet som er tilstede i møtet har plikt til å stemme når en sak tas opp til avstemning. Det er adgang til å stemme blankt ved valg.

Et vedtak treffes med flertallet av de avgitte stemmene. Møtelederens stemme er avgjørende hvis antallet stemmer for og imot et forslag er likt. Det er enkelte mindre unntak.

Rådet kan fatte vedtak i en sak som ikke er oppført på sakslisten eller fatte vedtak i en sak der saksdokumentene ikke er sendt ut sammen med innkallingen, hvis ikke møtelederen eller 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg det.

[§ 11-9.Vedtaksførhet og avstemninger \(Lovdata\)](#)

[§ 8-1.Rett og plikt til å delta i møte \(Lovdata\)](#)

4.8 Organisering av arbeidet i eldrerådet

Det er gjort endringer i kommuneloven (i kraft 1. juli 2023) som gir medvirkningsrådene anledning til å etablere en eller flere faste grupper (arbeidsutvalg) med medlemmer fra rådet for å behandle saker mellom rådsmøter. Ved å ha et eller flere slike arbeidsutvalg kan det bli lettere å fordele oppgaver og organisere seg slik at rådet vil kunne involvere seg i flere saker eller gå dypere inn i en sak. Det kan også bli enklere å håndtere saker med kort frist.

Rådet kan selv bestemme hvor mange medlemmer et slikt arbeidsutvalg skal ha. Det vil også være opp til rådet å bestemme hvilke oppgaver et arbeidsutvalg skal få.

Arbeidsutvalget kan for eksempel gjennom delegering fra rådet få i oppgave å gi rådgivende uttalelser i visse sakstyper på vegne av rådet. Arbeidsutvalget kan også være et rent saksforberedende organ. Arbeidsutvalget kan imidlertid ikke få delegert myndighet til å fordele bevilgninger, selv om rådet har fått slik myndighet av kommunestyret. Valg av leder og nestleder gjøres på samme måte som i rådet, se under *Valg av leder og nestleder*.

På lik linje med rådet, må arbeidsutvalget følge reglene i kommuneloven om hvordan saker behandles, møter avholdes og avgjørelser tas i folkevalgte organer. Disse reglene er omtalt ovenfor. Videre har medlemmene av arbeidsutvalget de samme rettighetene og pliktene som når de sitter i rådet. Reglene er beskrevet under *Rettigheter og plikter* under fanen Eldrerådets oppgaver.

Rådet velger medlemmene av arbeidsutvalget blant medlemmene av rådet. Valget skal gjennomføres ved avtalevalg så lenge det ikke er minst et medlem som krever forholdsvalg. Avtalevalg innebærer at rådet enstemmig vedtar en innstilling med forslag til medlemmer og varamedlemmer. Det er ikke noe krav til hvem som skriver

innstillingen. Det kan for eksempel gjøres av en eller flere medlemmer av rådet, eller av alle i fellesskap. Ved avtalevalg er det et krav om at hvert kjønn, så langt det er mulig, skal være representert i organet med minst 40 prosent, hvis organet skal bestå av minst fire medlemmer. Skal organet bestå av tre eller færre medlemmer, skal begge kjønn være representert i organet, så langt det er mulig.

- Dersom rådet ikke blir enige om medlemmer til utvalget, skal valget gjennomføres ved forholdsvalg. Ved forholdsvalg er det tilsvarende krav til kjønnsbalanse. For veiledning om forholdsvalg og avtalevalg, se Kommunal- og distriktsdepartementets [Rettleiar om konstituerande møte i kommunestyre og fylkesting og val til folkevalde organ - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Råda kan selv når som helst omorganisere eller legge ned arbeidsutvalg.

- [§ 5-12. Eldreråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom \(Lovdata\)](#)
- [Kapittel 7. Valg til folkevalgte organer \(Lovdata\)](#)
- [Kapittel 8. Rettigheter og plikter for folkevalgte](#)
- [Kapittel 11. Saksbehandling i folkevalgte organer](#)

4.9 Dialog med organisasjoner mv.

Eldrerådet kan innhente organisasjonenes synspunkter og innspill til hvilke saker rådet bør ha fokus på. Hvilke organisasjoner det kan være relevant å ha dialog med, vil avhenge ut i fra hvilket saksfelt det er tale om. Relevante organisasjoner kan f.eks. være pensjonistforeninger, frivillige organisasjoner, organisasjoner for pårørende, pasientorganisasjoner og organisasjoner for andre interessegrupper. Rådet er ikke organisasjonenes direkte talerør, men dialog og samhandling er viktig for å kunne ta felles initiativ dersom det er aktuelt, for eksempel overfor media.

4.10 Samarbeid med andre eldreråd og kommunen

Mange fylkeskommunale eldreråd arrangerer årlige samlinger for de kommunale eldrerådene i fylket. Det er viktig at rådet er representert for å få informasjon om aktuelle temaer. Samlingene gir også muligheter til å knytte kontakter og utveksle erfaringer med andre råd i kommunen.

Eldrerådet kan invitere personer fra administrasjonen for å gi orienteringer i viktige saker og gi innspill direkte. Dette kan være en måte for rådet å påvirke på, før sakene er ferdig utredet og klare for vedtak i kommunestyret. Møtene bør følges opp med skriftlige innspill fra rådet slik at rådets syn kommer tydelig frem.

4.11 Hvordan kan eldrerådsmedlemmer påvirke?

Nær kontakt med politisk ledelse i kommunen eller fylkeskommunen kan øke muligheten for gjennomslag for eldrerådets synspunkter. Eldrerådet kan for eksempel ta initiativ til at det etableres en ordning med faste årlige møter med ordfører eller andre kommunestyremedlemmer i kommunen.

Boks 4.2 Eksempel på faste kontaktmøter

I Oslo kommune har eldrerådet hatt god erfaring med møter mellom det sentrale eldrerådet, bydelseldrerådene og byråd for eldre, helse og arbeid.

4.12 Eldrerådet kan gis i oppgave å fordele bevilgninger

Kommunestyret og fylkestinget kan gi rådene i oppgave å fordele bevilgninger. Det innebærer at rådet avgjør hvordan midler skal bevilges.

[§ 2.Oppgaver \(Lovdata\)](#)

4.13 Hvordan informere lokalsamfunnet om eldrerådet?

Eldrerådet kan innta en aktiv rolle i å skaffe seg oversikt og ha kontakt med eldre og Eldres organisasjoner i kommunen eller fylkeskommunen. Det er en fordel om informasjon om eldrerådet er lett tilgjengelig på kommunenes og fylkeskommunenes nettsider, slik at eldre får informasjon om rådets oppgaver og hvordan de kan kontakte rådet. Informasjon om eldrerådet kan også for eksempel gis i form av brosjyre utlagt på sykehjem, eldresentre eller legekontorer.

Eldrerådet kan velge å arrangere åpne informasjons- og debattmøter for å få direkte innspill fra eldre i kommunen eller fylket. Medlemmene i eldrerådet bør ha oppdatert kunnskap om relevante saker av betydning for eldre i kommunen eller fylket.

4.14 Årsmelding

Eldrerådet skal en gang i året utarbeide en årsmelding som skal legges frem for kommunestyret og fylkestinget. Årsmeldingen vil f.eks. kunne inneholde oversikt over medlemmer, mandat og hvilke saker rådet har behandlet i løpet av året som har gått, i tillegg til en oppsummering av rådets uttalelser.

[§ 2.Oppgaver \(Lovdata\)](#)

5 Eldrerådsmedlemmers oppgaver

5.1 Hva er din rolle som rådsmedlem?

Oppgaven til medlemmene er å ivareta interessene til eldre i kommunen eller fylket, og bidra til at Eldres syn kommer frem. Medlemmer av eldrerådet bør derfor så langt som mulig være representative for kommunens og fylkets eldre innbyggere.

Eldrerådsmedlemmer som er foreslått av en organisasjon, representerer alle eldre i kommunen eller fylket når de deltar i rådet, ikke kun organisasjonens medlemmer.

Eldrerådet har en viktig rolle i å bidra til at kommunen og fylkeskommunen har god kunnskap om eldre og deres levekår. Rådet fungerer som talerør og brobygger mellom eldrebefolkningen og kommunens administrative og politiske ledelse. Det er derfor viktig at eldrerådet og de enkelte rådsmedlemmene har en åpen og utadrettet kommunikasjon mot kommunens innbyggere.

For å kunne utføre oppgaven som rådgivende organ på en god måte, er det viktig at rådsmedlemmene har kunnskap om situasjonen til de eldre i sin kommune eller sitt fylke. For å kunne ivareta eldre innbyggers perspektiv i ulike saker, bør medlemmene av rådet ha bred oversikt og kunnskap om de ulike saksområdene som kan ha betydning for Eldres interesser og situasjon. Medlemmene av eldrerådet må sette seg inn i sakene som skal behandles i rådet i forkant av møtene. Å være medlem i eldrerådet krever dermed innsats fra hvert enkelt medlem gjennom hele året, ikke kun på møtene i rådet.

5.2 Rettigheter og plikter

Medlemmene av eldrerådet regnes som folkevalgte etter kommuneloven, på linje med andre som sitter i folkevalgte organer. Etter kommuneloven gjelder derfor de samme reglene for eldrerådet som for folkevalgte organer, og medlemmene av rådet har samme rettigheter og plikter.

5.2.1 Møteplikt og forfall

Medlemmer av eldrerådet har plikt til å delta i rådets møter hvis de ikke har gyldig forfall. Dersom et medlem er syk, vil det være en gyldig forfallsgrunn. Et annet eksempel kan være at et medlem er bortreist. Det kan også være andre forhold som gjør det umulig eller uforholdsmessig vanskelig å delta på møtet.

Dersom et medlem ikke kan komme på et møte, må medlemmet gi beskjed om dette til enten sekretæren for rådet eller til administrasjonen i kommunen, så raskt som mulig.

[§ 8-1.Rett og plikt til å delta i møte \(Lovdata\)](#)

5.2.2 Plikt til å stemme

Medlemmer i eldrerådet som er tilstede i møtet, har plikt til å stemme når en sak tas opp til avstemning. Det er adgang til å stemme blankt ved valg.

[§ 8-1.Rett og plikt til å delta i møte \(Lovdata\)](#)

5.2.3 Møtegodtgjørelse

Eldrerådsmedlemmer har krav på godtgjøring for sitt arbeid. Det er kommunestyret eller fylkestinget som selv gir en forskrift om slik godtgjøring, i forskriften fastsettes blant annet hvor mye godtgjøring en har krav på.

[§ 8-4.Arbeidsgodtgjøring \(Lovdata\)](#)

5.2.4 Reisegodtgjørelse

Medlemmer i eldrerådet har krav på skyss-, kost- og overnattingsgodtgjøring for reiser i forbindelse med vervet. Kommunestyret eller fylkestinget gir en forskrift om godtgjøringen.

[§ 8-3.Dekning av utgifter og økonomisk tap \(Lovdata\)](#)

5.2.5 Rett til fri fra jobb

Eldrerådsmedlemmer som er arbeidstakere har rett til fri fra sitt arbeid når det er nødvendig på grunn av møter i rådet.

[§ 8-2.Rett til fri fra arbeid \(Lovdata\)](#)

5.2.6 Inhabilitet

Et eldrerådsmedlem som har vært med på å forberede eller treffe vedtak i en sak som ansatt i kommunen eller fylkeskommunen, er inhabil til senere å behandle den samme saken i rådet. Dette gjelder ikke ved behandling av årsbudsjett, økonomiplan,

kommuneplan, regional planstrategi og regional plan i rådet. Bestemmelsene i forvaltningsloven om inhabilitet gjelder også, med de særreglene som står i kommuneloven.

[§ 11-10. Inhabilitet for folkevalgte \(Lovdata\)](#)

5.2.7 Fritak i behandling av en sak

Et medlem av eldrerådet kan søke om å bli fritatt fra å delta i behandlingen av en sak av personlige grunner. Rådet avgjør om han eller hun skal fritas. Det kreves vektige personlige grunner for fritak i den enkelte saken. Den som ønsker fritak må selv be om det, rådet avgjør om personen får fritak. Eksempel på grunn for fritak kan være dersom et medlem er i en situasjon som ligger nært opp til at personen er inhabil.

[§ 11-11. Fritak av personlige grunner \(Lovdata\)](#)

5.2.8 Fritak fra vervet som eldrerådsmedlem

Dersom det er vanskelig for et eldrerådsmedlem å delta i eldrerådet, er det mulig å søke om fritak. Fritak betyr at personen enten midlertidig eller for resten av valgperioden, kan bli fritatt fra vervet sitt som rådsmedlem. Medlemmer av eldrerådet kan for eksempel søke om fritak på grunn av sykdom eller dersom personen har flyttet og dermed fått lang reisevei.

For å få fritak fra vervet som rådsmedlem, er det krav om at personen ikke kan ivareta vervet sitt uten at det fører til vesentlig ulempe for han eller henne. Søknad om fritak sendes kommunestyret. Kommunestyret kan velge å gi fritak etter søknad. Fritak kan gis enten midlertidig eller for resten av valgperioden. Dersom det gis et midlertidig fritak, trer personen inn i vervet sitt igjen når fritaksperioden er over.

I vurderingen av søknaden, skal det legges vekt på om grunnen for søknaden var kjent på det tidspunktet medlemmet valgte å samtykke til å bli valgt.

[§ 7-9. Uttreden og fritak \(Lovdata\)](#)

5.2.9 Mulighet for å få møte- og talerett

Kommunestyret og fylkestinget har mulighet til å gi eldrerådsmedlemmer møte- og talerett i kommunestyre- og fylkestingsmøter, og møter i andre folkevalgte organer. Talerett kan, som et eksempel, brukes til å presentere rådets årsmelding for kommunestyret. Eldrerådet kan for eksempel orientere om saker som det har fått gjennomslag for og saker som fortsatt står uløst, hvor det er behov for videre arbeid for å finne gode løsninger.

I noen kommuner kan for eksempel mye av saksbehandling skje i utvalg. For eldrerådsmedlemmene kan det derfor være mer hensiktsmessig å anmode om å få møte- og talerett i disse organene enn i kommunestyret.

Eldrerådet kan ikke gis forslagsrett i andre folkevalgte organers møter.

[§ 2.Oppgaver \(Lovdata\)](#)

[§ 8-1. Rett og plikt til å delta i møte \(Lovdata\)](#)

5.2.10 Taushetsplikt

Eldrerådene er et forvaltningsorgan i henhold til forvaltningsloven. Rådets medlemmer har derfor taushetsplikt etter forvaltningsloven.

[§ 13. Taushetsplikt. \(Lovdata\)](#)

6 Oppgavene til administrasjonen

6.1 Tilstrekkelig sekretariatshjelp

Eldrerådet skal gis tilstrekkelig sekretariatshjelp. Det betyr at omfanget og innholdet av sekretariatshjelpen må være tilstrekkelig til at rådet kan utføre sine oppgaver som eldreråd på en god måte. Omfanget av hjelpen vil kunne variere på grunn av f.eks. antallet saker rådet behandler. I den første tiden etter at rådet er valgt, vil rådet i mange tilfeller kunne ha behov for mer bistand enn etter noe tid, når rådet har blitt mer kjent med sine oppgaver.

Kommunestyret eller fylkestinget avgjør hvordan sekretariatshjelpen til rådet skal organiseres. Kommunen kan for eksempel ansette en eller flere sekretærer for rådet. Det vil kunne være behov for hjelp til en rekke ulike oppgaver, for eksempel møteinnkalling, utforming av sakslister, bestilling av møterom, føring av møtereferat, utsending av eldrerådenes uttalelser og andre oppgaver. Det vil også kunne være behov for sekretariatshjelp til eventuelle arbeidsutvalg som rådet har opprettet.

I mange tilfeller vil sekretæren være bindeleddet mellom eldrerådet og andre folkevalgte organer. Kommunestyret og andre folkevalgte organer må sikre at de har rutiner som gjør at rådet mottar saker på et så tidlig tidspunkt at rådets uttalelser har mulighet til å påvirke utfallet av saken. Kommunen kan dermed velge å opprette rutiner som gjør at sakene blir sendt til rådets sekretær som deretter har kontakt med rådet.

Sekretæren er ansatt i kommunens administrasjon. Det varierer hvilken avdeling sekretæren tilhører, men i mange kommuner er det vanlig at stillingen ligger i et politisk

sekretariat eller i kommunedirektørens stab. I flere kommuner brukes stillingsbetegnelsen sekretær, i andre kommuner brukes andre stillingsbetegnelser. I denne veilederen brukes begrepet sekretær om den eller de som er ansatte for å gi rådet sekretariatshjelp.

[§ 3.Sammensetning og organisering \(Lovdata\)](#)

6.2 Oppgaver

Rollen som sekretær for rådet er mangfoldig. Først og fremst handler det om å tilrettelegge for at rådet kan gjøre jobben sin på en god måte. Det handler både om den praktiske tilretteleggingen og om oppfølging av rådet og rådets medlemmer. Rådet vil kunne ha behov for hjelp og bistand til en rekke ulike oppgaver, for eksempel møteinnkalling, utforming av sakslister, bestilling av møterom, føring av møtebok, utsending av rådenes uttalelser og andre oppgaver. I mange tilfeller vil sekretæren være bindeleddet mellom rådet og øvrige deler av kommunen.

Eldrerådet skal gis tilstrekkelig sekretariatshjelp. Oppgavene til sekretæren er imidlertid ikke detaljregulert i kommuneloven eller forskriften. Den enkelte kommune og fylkeskommune må konkret avklare hva som skal være sekretærens rolle og oppgaver. Under følger en oversikt over eksempler på oppgaver som det kan være hensiktsmessig at sekretæren for rådet får ansvar for, siden det vil kunne sikre at rådet gis tilstrekkelig sekretariatshjelp.

[§ 3.Sammensetning og organisering \(Lovdata\)](#)

6.2.1 Oversikt over saker

Det er viktig at eldrerådets sekretær har oversikt over og kjennskap til sakene i kommunen som gjelder eldre og kan holde lederen av rådet oppdatert om saker som kan være relevante for rådet. I tillegg til å forberede og følge opp eldrerådets møter, bør også sekretæren være oppdatert på tiltak og politikk lokalt og nasjonalt som gjelder eldre.

Kommunestyret og fylkestinget skal etablere rutiner som sikrer at rådene mottar sakene på et så tidlig tidspunkt i saksbehandlingen, at uttalelsene fra eldrerådene har mulighet til å påvirke utfallet av saken. Det kan innebære at sekretæren må følge med på kommunens saksbehandling og begynne saksforberedelsene på et tidlig nok stadium til at rådets behandling kan påvirke utfallet av saken.

Sekretæren kan hjelpe rådet med spørsmål og bidra til at rådet gjøres kjent med sine rettigheter og plikter.

6.2.2 Møter i eldrerådet

Lederen av rådet har det formelle ansvaret for å sette opp sakslister til rådsmøtene. Sekretæren kan bistå lederen i arbeidet med å utforme saksliste og saksdokumenter, og sende saksdokumentene til medlemmene i rådet i god tid før møtet finner sted og reservere møterom.

Sekretæren har kontakt med den avdelingen i kommunen eller fylkeskommunen som saken gjelder. I omfattende saker kan det være behov for at sekretæren oppsummerer saker for rådet. Framstillingen av en sak kan inneholde en redegjørelse for hva som er de vesentligste momentene i saken, en kort begrunnelse for hvorfor saken legges fram for rådet og en redegjørelse for hvordan saken kan tenkes å påvirke situasjonen for eldre. Det er viktig å bruke et klart og tydelig språk i saksframstillingen.

Etter møtet kan sekretæren bistå med å skrive rådets uttalelse basert på rådets drøftelser og vedtak. Sekretæren kan også ha i oppgave å sende rådets uttalelser til det eller de organene som skal behandle saken videre, slik at rådets uttalelse følger saken frem til det organet som endelig avgjør saken. En annen oppgave sekretæren kan ha, er å følge med på videre behandling av saken og informere rådet om resultatet. Kommunestyret, fylkestinget, eller et annet folkevalgt organ kan velge å gi en tilbakemelding til rådet om resultatet av saksbehandlingen. Det vil bidra til å styrke dialogen og kontakten mellom rådet og kommunen eller fylkeskommunen. Dette er imidlertid ikke et krav i kommuneloven.

6.2.3 Føre møtebok

Det skal føres møtebok for eldrerådets møter, samme krav gjelder for folkevalgte organer i kommunen. Møteboken gir en oversikt over møtene til eldrerådet. Å føre møtebok vil kunne være en oppgave som er lagt til sekretæren.

Det skal føres møtebok for alle møtene i rådet. Møteboken skal inneholde opplysning om:

- tid og sted for møtet
- hvem som møtte, og hvem som var fraværende
- hvilke saker som ble behandlet
- hvilke vedtak som ble truffet

- avstemningsresultat.

Møteboken skal være tilgjengelig for offentlighet, med unntak av deler som er unntatt offentligheten. Hvis det blir vedtatt at et møte skal lukkes, skal hjemmelen for vedtaket tas inn i møteboken. Det samme gjelder for vedtak om at et medlem av organet er inhabil eller dersom vedkommende får fritak av personlige grunner.

[§ 11-4.Møtebok \(Lovdata\)](#)

6.2.4 Kunngjøring av møter

Eldrerådets møter er åpne og det må derfor legges ut informasjon om hvor og når møtene skal holdes. Møtene skal kunngjøres på en hensiktsmessig måte. Det må dermed legges ut informasjon om hvor og når møtet skal være, f.eks. på kommunens nettside. Sakslisten til møtet og andre dokumenter som ikke er unntatt offentlighet, skal også være tilgjengelige for enhver. Dette er oppgaver som sekretæren vil kunne bistå rådet med.

[§ 11-3.Innkalling og saksliste \(Lovdata\)](#)

6.2.5 Andre oppgaver

En annen oppgave som kan bli lagt til sekretæren er å organisere opplæring og informasjon til rådet. Sekretæren kan selv stå for opplæringen eller innhente andre aktører. Sekretæren kan også få andre oppgaver, f.eks. oppgaven med å bistå rådet med planlegging og gjennomføring av arrangementer.

7 Mer informasjon

7.1 Nyttige lenker

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven):

<https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2018-06-22-83>

Forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom (forskrift om medvirkningsordninger):

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-06-17-727>

KS for deg som folkevalgt:

<https://www.ks.no/fagomrader/demokrati-og-styring/for-deg-som-folkevalgt/>

Klarspråk:

[Klarspråk - kva, kvifor og korleis? \(sprakradet.no\)](https://www.sprakradet.no/klarspraak)

Veileder om medvirkning i planprosessen etter plan- og bygningsloven:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Medvirkning-i-planlegging/id764244/>

Regjeringens strategi for et aldersvennlig samfunn – Flere år – flere muligheter:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/flere-ar--flere-muligheter/id2477934/>

Leve hele livet, En kvalitetsreform for eldre (Meld.St.15 (2017-2018))

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-15-20172018/id2599850/>

Nasjonalt program for et aldersvennlig Norge:

www.aldersvennlig.no

Statistisk sentralbyrå (SSB) – Kartverktøy med befolkningsframskrivninger fram til 2040 for hver enkelt kommune:

<https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/befolkningsframskrivninger-ram-til-2040-for-hver-enkelt-kommune-sok-i-kart>

Norske arkitekters landsforbund (NAL) - Håndbok i aldersvennlig stedsutvikling:

<https://arkitektforbundet.no/om-nal/bylivsenteret/aktuelt/2022/oppdatert-handbok-i-aldersvennlig-stedsutvikling/>

Framtidens eldre i by og bygd. Befolkningsfremskrivninger, sosiodemografiske mønstre og helse (SSB: 2017/32). https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/328026?_ts=15f811146d0

Folkehelseprofiler, Folkehelseinstituttet:

<https://www.fhi.no/hn/helse/>

Folkehelseinstituttet, Eldres helse:

<https://www.fhi.no/hn/eldre/>